

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет музичного мистецтва і хореографії
Кафедра академічного та естрадного вокалу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
_____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОПЕРНИЙ КЛАС

спеціальності: 025 «Музичне мистецтво»

освітнього рівня: другого (магістерського)

освітньо-професійної програми: 025.00.02 «Сольний спів»

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 2054/23
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)
« _____ » 2023 р.

Київ-2023

Розробник: Макарова Емма Вікторівна, старший викладач кафедри академічного та естрадного вокалу

Викладач: Макарова Емма Вікторівна, старший викладач кафедри академічного та естрадного вокалу

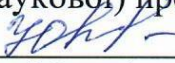
Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу

Протокол від 28.08.2023 року № 9

Завідувач кафедри Олена ЗАВЕРУХА
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) 025.00.02 Сольний спів
(назва освітньої програми)

___ . ___ . 2023 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми
(керівник проектної групи) Юлія МЕРЕЖКО
(підпис)

Робочу програму перевірено
___ . ___ . 2023 р.

Заступник декана Інна ТКАЧЕНКО
(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	
«Оперний клас»		
Вид дисципліни	<i>Обов'язкова</i>	
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>Українська</i>	
Загальний обсяг кредитів / годин	<i>4 / 120</i>	
Курс	<i>II</i>	
Семестр	<i>III</i>	-
Кількість змістових модулів за розподілом:	<i>1</i>	-
Обсяг кредитів	<i>1</i>	-
Обсяг годин, у тому числі:	<i>30</i>	-
Аудиторні	<i>16</i>	-
Модульний контроль	<i>2</i>	-
Семестровий контроль		-
Самостійна робота	<i>12</i>	-
Форма семестрового контролю	<i>залік</i>	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Оперний клас» є підготовка магістрантів до професійної музично-виконавської діяльності.

Завдання дисципліни – підготовка висококваліфікованих виконавців світової оперної класики, творчих особистостей, готових до самоорганізації та самовдосконалення.

Програма передбачає:

- завершення формування в магістрантів вокально-технічних навичок на основі вимог сучасних наукових знань;
- удосконалення виконавського досвіду.

Вимоги щодо підбору навчально-художнього матеріалу формуються таким чином, аби він удосконалив вокально-виконавські здібності магістрантів.

Методи роботи обираються відповідно до теми змістового модуля.

Форми роботи – практичне заняття, самостійна робота, консультації викладача та концертмейстера.

Засоби навчання – аудіо- та відеоматеріали, клавіри.

Формою контролю знань та вмінь студентів є модульні контрольні роботи і залік.

Вивчення навчальної дисципліни «Оперний клас» сприяє формуванню у здобувачів таких програмних компетентностей:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні проблеми і задачі в галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в теорії, історії музики, у педагогіці, виконавстві та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність спілкування іноземною мовою.

ЗК-2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК-4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК-7. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-9. Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК-1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.

СК-2. Усвідомленні процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті в поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.

СК-3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по інтерпретації, створенню продуктів музично-виконавської творчості.

СК-4. Здатність інтерпретувати художні образи у вокально-виконавській та музично-педагогічній діяльності.

СК-7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.

СК-8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свою художню інтерпретацію під час публічного виступу.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Оперний клас» магістранти повинні **знати:**

- практичні основи оперного виконавства;
- особливості роботи на сцені;
- власні недоліки і шляхи їх усунення.

вміти:

- володіти високим рівнем сольного і ансамблевого співу зі сценічною діяльністю;
- володіти акторською майстерністю;
- дотримуватися вимог сценічної поведінки;
- правильно налаштовуватися на сценічну діяльність;
- користуватися клавірною літературою;
- робити аналіз створюваного образу та власного виконання;
- самостійно працювати з авторським текстом, розуміти зміст твору;
- робити порівняльний аналіз виконавських інтерпретацій;
- володіти майстерністю аргументації, подання власних висновків.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання:

РН-1. Володіти професійними навичками вокально-виконавської, творчої та музично-педагогічної діяльності.

РН-2. Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.

РН-3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

РН-5. Вибудувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.

РН-6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

РН-7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт							
	Усього	Аудиторні					Модульний контроль	Самостійна робота
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні		
II курс, III семестр								
Змістовий модуль 1. Удосконалення професійних умінь і навичок у роботі над сценами з опер композиторів XX-XXI ст.								
Тема 1. Вокально-виконавський стиль опер західноєвропейських композиторів XX-XXI ст.	4			2			2	
Тема 2. Українське оперне мистецтво XX ст.	5			3			2	
Тема 3. Народження нових стилів оперного мистецтва у XX ст.	5			3			2	
Тема 4. Постановка технічних і творчих завдань у виконуваних сценах з опер сучасних композиторів	5			3			2	
Тема 5. Особливості роботи над виконанням сцен з опер композиторів XXI ст.	5			3			2	
Тема 6. Формування вміння швидкого акторського перевтілення під час концертного виконання сцен з опер різних епох і стилів	4			2			2	
Модульний контроль	2					2		
Разом	30			16		2	12	
Усього	30			16		2	12	

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Удосконалення професійних умінь і навичок у роботі над сценами з опер композиторів ХХ-ХХІ ст.

Тема 1. Вокально-виконавський стиль опер західноєвропейських композиторів ХХ-ХХІ ст.

Оперна творчість композиторів ХХ ст. відкрила невідомі раніше засоби музичної виразності та образи. Композитори намагалися поєднати ідеї нового часу з національними традиціями і створили опери, в яких відобразилася реальна дійсність.

Тема 2. Українське оперне мистецтво ХХ ст.

Українська музика ХХ ст. позначена новаторськими пошуками, в яких поєдналися національні традиції з надбаннями європейської музичної культури. Ця властивість відобразилася і на оперному жанрі як частині музичної культури України ХХ ст. Народилися опери за творами українських авторів: «Лісова пісня» В. Кирейка (за драмою-феєрією Лесі Українки), «Наймичка» М. Вериківського (за поемою Т. Шевченка), «Украдене щастя» Ю. Мейтуса (за мотивами п'єси І. Франка) та ін. Найпомітнішим явищем стала творчість Б. Лятошинського. Його опера «Золотий обруч» (за мотивами повісті І. Франка «Захар Беркут») поєднала в собі європейський модернізм і національні музичні традиції.

Тема 3. Народження нових стилів оперного мистецтва у ХХ ст.

ХХ ст. – час народження нової опери: рок-опери, фольк-опери. Наприклад, «Ісус Христос – суперзірка» Ендрю Ллойда Веббера, «Біла ворона» Г. Татарченка (поет – Ю. Рибчинський). Основні складові рок-опери – арія, монолог, хор, розмовні діалоги, танцювальні епізоди і різні звукові ефекти. Виконання рок-опер вимагає від співаків уміння володіти голосом, пластикою тіла, акторською майстерністю та різними засобами сценічної виразності.

Тема 4. Постановка технічних і творчих завдань у виконуваних сценах з опер сучасних композиторів

У сценах з опер сучасних композиторів виконавцю необхідно володіти історичними знаннями, доведеною до автоматизму вокальною й акторською технікою, сценічною культурою. Це запорука створення достовірного художнього образу, а відтак – успішної професійної підготовки майбутнього співака-виконавця.

Тема 5. Особливості роботи над виконанням сцен з опер композиторів XXI ст.

У роботі над сценами з опер сучасних композиторів особливу увагу слід приділяти інтонаційно-декламаційній на основі сучасної метроритміки в поєднанні з сценографією спектаклю та використовувати найрізноманітніші прийоми звукоутворення відповідно до вимог автора.

Тема 6. Формування вміння швидкого акторського перевтілення під час концертного виконання сцен з опер різних епох і стилів

В сценах з опер різних епох і стилів, що демонструватимуться в концертному виконанні, особливу увагу треба приділити швидкому перевтіленню в образ виконуваного персонажу специфіці звукоутворення, звуковедення і дихання.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Змістовий модуль 1	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування практичних занять	1	8	8
Робота на практичних заняттях	10	8	80
Виконання завдань до самостійної роботи	5	6	30
Виконання модульної роботи	25	1	25
Разом			143
Максимальна кількість балів: 143			
138 (I к., II сем.) + 143 = 281			
Розрахунок коефіцієнта: 281 / 100 = 2,81			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№	Зміст завдання	Критерії оцінювання
Змістовий модуль 1. Удосконалення професійних умінь і навичок у роботі над сценами з опер композиторів XX-XXI ст.		
1.	Тема 1. Вокально-виконавський стиль опер західноєвропейських композиторів XX-XXI ст.	1) Якісне опрацювання матеріалу (2 б.) 2) Володіння практичною стороною знань (3 б.)
2.	Тема 2. Українське оперне мистецтво XX ст.	1) Якісне опрацювання матеріалу (2 б.) 2) Володіння практичною стороною знань (3 б.)
3.	Тема 3. Народження нових стилів оперного мистецтва у XX ст.	1) Якісне опрацювання матеріалу (2 б.) 2) Володіння практичною стороною знань (3 б.)
4.	Тема 4. Постановка технічних і творчих завдань у виконуваних сценах з опер сучасних композиторів	1) Якісне опрацювання матеріалу (2 б.) 2) Володіння практичною стороною знань (3 б.)
5.	Тема 5. Особливості роботи над виконанням сцен з опер композиторів XXI ст.	1) Якісне опрацювання матеріалу (2 б.) 2) Володіння практичною стороною знань (3 б.)
6.	Тема 6. Формування вміння швидкого акторського перевтілення під час концертного виконання сцен з опер різних епох і стилів	1) Якісне опрацювання матеріалу (2 б.) 2) Володіння практичною стороною знань (3 б.)

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Критерії оцінювання	Бали
Демонстрування якісно опрацьованого матеріалу згідно з визначеними обсягами	10
Високий рівень практичних умінь	10
Яскраве виявлення натхненного творчого потенціалу	5
Максимальна кількість балів: 25	

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

У III семестрі – залік.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

Не передбачено.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, але достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімальний можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	Незадовільний з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни

Модулі	Змістовний модуль 1
Назва модуля	Удосконалення професійних умінь і навичок у роботі над сценами з опер композиторів XX-XXI ст.
Кількість балів за модуль	143 б.
Практичні	16 годин
Назва навчального модуля (практичне заняття) – 88 б.	<p>Тема 1. Вокально-виконавський стиль опер західноєвропейських композиторів XX-XXI ст. (10+1)*1 = 11 б.</p> <p>Тема 2. Українське оперне мистецтво XX ст. (10+1)*1,5 = 16,5 б.</p> <p>Тема 3. Народження нових стилів оперного мистецтва у XX ст. (10+1)*1,5 = 16,5 б.</p> <p>Тема 4. постановка технічних і творчих завдань у виконуваних сценах з опер сучасних композиторів (10+1)*1,5 = 16,5 б.</p> <p>Тема 5. Особливості роботи над виконанням сцен з опер композиторів XXI ст. (10+1)*1,5 = 16,5 б.</p> <p>Тема 6. Формування вміння швидкого акторського перевтілення під час концертного виконання сцен з опер різних епох і стилів (10+1)*1 = 11 б.</p>
Самостійна робота - 30 б.	5*6 = 30 б.
Види поточного Контролю – 50 б.	Модульна контрольна робота 25*1 = 25 б.
Підсумковий контроль	Залік
Усього	<p>143</p> <p>138 (I к., II сем.) + 143 = 281</p> <p>Коефіцієнт: 281 / 100 = 2,81</p>

8. Рекомендована література

Основна (базова)

1. Антонюк А. Постановка голосу: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Українська ідея, 2000.
2. Антонюк В.Г. Українська вокальна школа: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К., 2001.
3. Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка, «Сольний спів». Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К., 2007.
4. Микиша М. Практичні основи вокального мистецтва. - К.: Музична Україна, 1965.
5. Стасько Г. Шуляр О. Сливоцький М. Голос людини та вокальна робота з ним. Монографія. Прикарпатської Національний університет ім. Стефаника, Івано-Франківськ, 2010.
6. Гнидь Б. Історія вокального мистецтва. КНМАУ, 1997.

Додаткова

1. Гнидь Б. Виконавські школи України. НМАУ ім. П.І. Чайковського, Київ, 2002.
2. Юцевич Ю. Музика: Словник-довідник. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2003.
3. Юцевич Ю. Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу. К., 1998.
4. Вальборг Вербег-Свердстрем «Школа розкриття голосу». Cvedentis, 2009.

Допоміжні

1. Віталій Кирейко опера «Лісова пісня» ч1, 1999.
<https://www.youtube.com/watch?v=wwlR5kAI5a8>
2. Віталій Кирейко опера «Лісова пісня» ч1, 1999.
https://www.youtube.com/watch?v=6ES_n80nPEA
3. Категорія: Опери за алфавітом
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F:%D0%9E%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B8_%D0%B7%D0%B0_%D0%B0%D0%BB%D1%84%D0%B0%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BE%D0%BC
4. Лятошинський Б. «Золотий обруч» Львівська опера 1979 Частина 1
<https://www.youtube.com/watch?v=XpG4mxmjWn0>
5. Лятошинський Б. «Золотий обруч». Фінал. Львівська опера 1979
<https://www.youtube.com/watch?v=RPg9F11zRzo>
6. Майстер-клас зірки світового вокалу Людмили Монастирської
<http://kubg.edu.ua/prouniversitet/news/podiji/2303-maister-klas-zirky-svitovoho-vokalu-liudmyly-monastyrskoi.html>
7. Музичні жанри. Опера <https://muzabetka.com.ua/muzichni-zhanri-opera.html>
8. Національна опера України <https://opera.com.ua/>
9. Ніна Гончаренко, арія Насті, Ukrainian opera Naimychka
https://www.youtube.com/watch?v=_goC2uwM1C4

10. Опера

<https://drama.kropyva.ch/%D0%9E%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B0>

11. «Украдене Щастя» Юлія Мейтуса

<https://www.youtube.com/watch?v=c0WSFenhOps>

12. Що таке опера, історія опери <https://uk.perish.info/1735-what-is-opera-opera-history.html>